

Hotel Rwanda versus Llista d'Schindler

Joan Obrador

Suposo que quan arribi aquest article a les mans dels fidels lectors de *Temps Moderns*, la darrera pel·lícula de Terry George, *Hotel Rwanda* (2004), ja no la podreu trobar a la cartellera de la nostra ciutat; per diferents raons: primer, perquè no és ni una superproducció èpica ni una pel·lícula romàntica a l'estil hollywoodià i, segon, perquè tampoc és una profunda obra cinematogràfica europea. En suma, no és ni un film al gust de la massa que fa rendible el mercat de la gran pantalla; ni *Hotel Rwanda* conté prou elements artístics perquè la immensa minoria cultural del nostre entorn li presti atenció. De fet, Terry George, a l'hora de rememorar el genocidi que es va produir a Ruanda contra el poble tutsi l'any 1994, no ha volgut ser original: simplement s'ha limitat a emprar el mateix esquema argumental que Steve Spielberg va utilitzar per fer *La llista de Schindler* (1993). Val a dir que existeixen una sèrie de coincidències fonamentals: els dos films volen mostrar amb tota cruessa què és un genocidi, però sense que la sang arribi al rostre de l'espectador. Ambdues pel·lícules constitueixen un veritable homenatge a dos herois anònims que, pel seu compte i risc, varen decidir enfrontar-se

al rostre més fosc i destructiu del poder humà. Tant Oskar Schindler com Paul Rusesabaina varen salvar més de mil innocents de ser massacrats a mans del poder totalitari: en el cas de Schindler, protegí ma d'obra "especialitzada" jueva dels forns crematoris nazis; mentre que Rusesabaina defensà els seus importants "clients" tutsi a dins del seu hotel fins que l'orgia de sang hutu s'apaivagà. A més existeix una altra coincidència sorprenent: tots dos són traïdors a la seva pròpia nissaga; perquè Rusesabaina era hutu i Schindler un ari prototip.

Però no hem de creure que George només ha fet una còpia en negre de la pel·lícula de Spielberg. Perquè el genocidi que realitzaren les milícies hutu sobre els tutsi l'any 1994 —fa escassament una dècada!—, va tenir una característica essencialment diferent de l'holocaust jueu: mentre la barbàrie nazi va romandre oculta gairebé fins el mateix moment de l'alliberació dels primers camps d'extermini, el bany de sang hutu va poder ser contemplat en directe des d'arreu del món. Mentre el genocidi jueu va ser comès en un passat, ja remot, en què les fronteres polítiques també interrompien el flux d'informació d'un país a l'altre; la sang tutsi va ser vessada davant de tots els telespectadors universals. Per això, George, a l'hora de filmar *Hotel Rwan-*

da, no podia emprar el blanc i negre tamiat de *La llista de Schindler*, sinó que empra els colors i el ritme propi dels documentals televisius. Un dels elements més interessants d'aquest film és el protagonisme que assoleix la televisió: és molt curiós comprovar com Paul Rusesabaina s'adona del genocidi que s'està produint a pocs quilòmetres del seu hotel mirant la crònica televisiva d'un periodista intrèpid, que encara troba un valor ètic en la seva feina i en la necessitat que el món s'assabenti del nou rostre de la barbàrie; encara que només serveixi perquè l'home blanc aixequi la vista del seu plat, faci un petit gest d'incomprensió i continuï sopant tranquil·lament.

Si l'holocaust jueu ha provocat tot tipus de reflexió des de l'àmbit intel·lectual i filosòfic europeu sobre les causes de l'aparició del mal a l'interior del país més refinat del món, la pàtria de Kant!, el genocidi produït a Ruanda ens ha de fer reflexionar sobre si la globalització, el temps en què les notícies es propaguen a la velocitat de la llum per tot arreu, realment ens protegeix de la barbàrie. Algú podria pensar que el darrer genocidi es va produir a la vista de tots perquè només morien negres i, no només negres, sinó *negres africans*: simples tutsi, els propietaris colonials belgues dels quals havien decidit que tenien menys valor que els seus germans hutus. És molt possible que així sigui, les potències militars occidentals només s'interessen pel benestar de les poblacions que viuen sobre territoris rics o estratègics. Ruanda, precisament, no es caracteritza per les seves riqueses naturals (res a veure amb el Golf Pèrsic!). Ara bé, si l'ONU, i tots els ulls del món, varen ser capaços de presenciar el genocidi tutsi amb completa impassibilitat... Nick Nolte fa un paper immens mostrant la inutilitat de l'ONU com a institució universal a favor de la pau i dels drets dels pobles oprimits del món. Si els negres africans poden ser exterminats a la vista de tothom, res garanteix que l'endemà siguin els blancs europeus qui ocupin el seu lloc.

Acabo amb una pregunta: ¿com és possible que *La llista de Schindler* fos la gran triomfadora en l'edició dels Oscars de 1994, es va emportar tots els Oscars importants, i que *Hotel Rwanda* hagi passat completament desapercebuda en l'edició d'enguany? 🎬

